

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: 1S/88/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0723100881
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 02. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ina Šingliarová
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2025:0723100881.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Správny súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Iny Šingliarovej a členov senátu doc. JUDr. Mateja Horvata, PhD., a JUDr. Jozefa Timeka v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. X, D. E. F., zastúpený zákonnými zástupcami B. G. B. H., E., nar. XX.XX.XXXX a B. B. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom C. X, D. E. F., zastúpený: Mgr. Michal Zálešák, LL.M., so sídlom Heyrovského 14, Bratislava, proti žalovanému: Obec Ivanka pri Dunaji, so sídlom Moyzesova 57, Ivanka pri Dunaji, IČO: 00 304 786, zastúpený: MST PARTNERS, s.r.o., IČO: 36 861 545, so sídlom Laurinská 3, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.j. 5361/2023/2023, č.k. 1/05n/2023 zo dňa 18. júla 2023, takto

rozhodol:

I. Správny súd v Bratislave rozhodnutie žalovaného obce Ivanka pri Dunaji č.j. 5361/2023/2023, č.k. 1/05n/2023 zo dňa 18. júla 2023 a prvostupňové rozhodnutie Základnej školy M. R. Štefánika, ul. SNP č. 3, Ivanka pri Dunaji č.l. 2/5/2023 zo dňa 24. mája 2023 zrušuje a vec vracia orgánu prvého stupňa na ďalšie konanie.

II. Žalobcovi priznáva voči žalovanému právo na úplnú náhradu trov konania.

odôvodnenie:

I. Priebeh administratívneho konania

1. Dňa 04.05.2023 rodičia žalobcu B. G. B. H., E., a B. B. B. (ďalej len „rodičia“) podali Základnej škole M. R. Štefánika, ul. SNP 3, 900 28 Ivanka pri Dunaji (ďalej len „škola“) prihlášku do 3. ročníka na školský rok 2023/2024. Požadovali prijatie žalobcu do školy do 3. ročníka prestupom zo Vzdelávacej skupiny Citadela Ivanka pri Dunaji, ktorá patrí pod Kolégium Antona Neuwirtha (ďalej len „Vzdelávacia skupina“). Súčasťou prihlášky bolo uvedenie diagnózy ADHD. Škola, ako prvostupňový správny orgán, vydala dňa 24.05.2023 rozhodnutie č. I. 2/5/2023, ktorým žalobcu neprijala s odôvodnením nedostatku miest a nemožnosti vytvorenia špeciálnych podmienok pre vyhovujúce vzdelávanie žiaka so zdravotným znevýhodnením v bežnej triede základnej školy. Žalovaný uvedené prvostupňové rozhodnutie školy potvrdil. Žalovaný, okrem iného, v napadnutom rozhodnutí č.j. 5361/2023/2023, č.k. 1/05n/2023 zo dňa 18.07.2023 uviedol, že u žalobcu boli potvrdené poruchy Aspergerov syndróm, porucha aktivity a pozornosti a chronická motorická alebo vokálna tiková porucha. Poukázal na vyjadrenie špeciálnej pedagogičky E. G. A., E., z ktorého vyplývalo, že žalobca mal problém vojsť do školy, nemal záujem si pozrieť triedu, zdržiaval sa takmer po celý čas v blízkosti matky, zvuky v škole mu vadili a pri vstupe cudzej osoby do kabinetu ušiel. Adaptačný proces trval len jednu hodinu, žalobca viac do školy neprišiel a jeho vedomosti neboli hodnotené. Ďalej je v napadnutom rozhodnutí uvedené, že z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobca bol do školy prijatý do prvého ročníka rozhodnutím zo dňa 26.05.2021, pričom rodičia si nakoniec vybrali inú školu.

2. V odôvodnení žalovaný uviedol, že pokiaľ sú ročníky plné, nie je možné dieťa prijať, ibaže by boli splnené podmienky podľa § 29 ods. 16 písm. c/ zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon č. 245/2008 Z. z.“). Podľa žalovaného je zjavné, že pre žalobcu nie je možné v tejto škole zabezpečiť vhodné podmienky vzhľadom na jeho zdravotný stav. V tomto konkrétnom prípade nie je podľa žalovaného v záujme žalobcu jeho prijatie na školu, keďže vzhľadom na jeho diagnózu, ako aj na neúspešný adaptačný proces, by účasťou na vzdelávacom procese nielen rušil hodiny vo vzťahu k ostatným žiakom, ale najmä sám by z hodín vo veľkom kolektíve a bez asistenta nemal potrebný úžitok a osoh. Žiak nemá nárok na prijatie do školy, pričom je potrebné zvážiť nielen kapacitu školy, ale aj zdravotný stav dieťaťa, personálne podmienky vzdelávania a výchovy, možnosti vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pobyt žiaka, jeho najlepší záujem. Škola má k dispozícii len 1,5 asistenta. Vzdelávanie v škole by bolo pre žalobcu po neúspešnom adaptačnom procese len ďalšou stresujúcou situáciou a bez asistenta nevyhovuje potrebám dieťaťa. Podľa žalovaného nedošlo k diskriminácii žalobcu na základe zdravotného stavu, keďže prijatie na uvedenú školu nie je v jeho záujme. Konanie riaditeľky nevyvolalo klamlivú predstavu, že žalobca bude prijatý, škola nemá podobné deti so zdravotným znevýhodnením (Aspergerov syndróm + ADHD), ktoré by boli integrované do vzdelávacieho procesu.

II. Žaloba

3. Žalobca sa včas podanou žalobou (19.09.2023) domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovaného č.j. 5361/2023/2023, č.k. 1/05n/2023 zo dňa 18.07.2023, jeho zrušenia spolu s prvostupňovým rozhodnutím riaditeľky Základnej školy M. R. Štefánika, SNP 3, Ivanka pri Dunaji zo dňa 24.05.2023 a vrátenia veci prvostupňovému správnomu orgánu na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil nárok na náhradu trov konania.

4. V podanej žalobe namietal, že rodičia žalobcu boli zo strany riaditeľky školy ešte pred podaním žiadosti o prijatie žiaka na školu oboznámení s tým, že škola disponuje voľnými miestami a s takýmto typom žiakov (konkrétne s diagnózou Aspergerov syndróm) má skúsenosť. Komunikácia medzi rodičmi a riaditeľkou školy o prestupe maloletého žalobcu vyvolala klamlivú predstavu, že žalobca bude na školu prijatý a vzhľadom na platnú legislatívu jeho rodičia nečakali, že syn nebude prijatý do spádovej školy.

5. Žalobca bol toho názoru, že napadnutým rozhodnutím bol ukrátený na svojom práve na inkluzívne vzdelávanie, ako aj na práve na bezplatné primárne vzdelanie vo svojej spádovej škole a práve nebyť diskriminovaný v prístupe k vzdelávaniu pre jeho zdravotné znevýhodnenie. Zo strany Vzdelávacej skupiny boli rodičia žalobcu požiadaní, aby pre školský rok 2022/2023 svojmu synovi platili asistenta z vlastných zdrojov, čo chápali ako dlhodobu neudržateľnú a v rozpore s právom maloletého žalobcu na bezplatné primárne vzdelávanie. Aj to bol dôvod, prečo sa rozhodli požiadať o prestup na jeho spádovú školu. V kontexte detí so zdravotným postihnutím je kľúčový čl. 24 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „Dohovor“) a žalobca poukázal aj na komentár k tomuto článku. Toto ustanovenie formuluje výslovne právo na vzdelávanie v inkluzívnom prostredí a zaväzuje poskytovateľov vzdelávania zaistiť, aby každé dieťa so zdravotným postihnutím bolo vzdelávané v hlavnom vzdelávacom prúde, teda nie segregovane, a to tým, že bude vytvorené podporujúce vzdelávacie prostredie. Takéto vzdelávacie prostredie je možné vytvoriť zaistením primeraných úprav, napr. asistentom učiteľa, či úpravou kurikula. Toto vzdelávanie by malo byť s odkazom na § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. primárne zabezpečované v spádovej škole, keďže sa predpokladá, že to je škola v komunite dieťaťa so zdravotným postihnutím, kde má už vytvorené vzťahy, či si ich bude vytvárať. Právo na vzdelávanie v inkluzívnom prostredí vyplýva aj z čl. 2 Protokolu 1 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojej judikatúre chápe inkluzívne vzdelávanie ako štandard a zároveň aj princíp vzdelávania a očakáva, že štáty budú robiť kroky pre zaistenie práve takéhoto vzdelávania. Žalobca poukázal na rozhodnutie ESLP vo veci Szolcsán v. Maďarsko zo dňa 30.03.2023. V prípade práva na vzdelávanie je dôležitý princíp rovnosti a zákaz diskriminácie na základe zdravotného postihnutia. Žalovaný podľa názoru žalobcu zanedbal povinnosť uvedenú v § 6 ods. 3 písm. d/ zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“), pričom žalovaný ako zriaďovateľ základnej školy nesie zodpovednosť za zabezpečenie takých podmienok, v ktorých by sa žalobca mohol vzdelávať na základnej škole na rovnoprávnom základe s ostatnými.

6. Žalobca uviedol, že napadnuté administratívne rozhodnutia sú v rozpore s ustanoveniami medzinárodného práva ľudských práv, resp. s jeho právom na vzdelanie, a to v spojení so zákazom diskriminácie. Rodičia žalobcu sa obrátili na ich spádovú školu, ktorá prijatie žalobcu zamietla s tým, že nedokáže pre neho zabezpečiť opatrenia na zabezpečenie jeho vzdelávania. Podľa názoru žalobcu je napadnuté rozhodnutie nepreskúmateľné, keďže nie je zrejmé, ako žalovaný k uvedenému záveru dospel, aké úvahy ho viedli pri vyhodnotení nemožnosti zaistiť žalobcovi primerané úpravy. Nie je zrejmé, či v administratívnom konaní boli vykonané dôkazy, ktoré by viedli k záveru, že pre žalobcu nemožno zabezpečiť podmienky v konkrétnej škole. Z odôvodnenia vyplýva, že z prijatia na školu nebude mať bez asistenta potrebný úžitok a osoh. Žalobca má právo na prijatie primeraných úprav tak, aby mohol byť vzdelávaný v hlavnom vzdelávacom prúde a základná škola je podľa neho nositeľkou povinnosti tieto úpravy zabezpečiť, iba ak by boli pre ňu nadmerne zaťažujúce. Ak škola rozhoduje o nemožnosti zabezpečiť podporu dieťaťu so zdravotným postihnutím, musí urobiť tzv. test primeranosti. Jediným dôvodom neposkytnutia primeraných úprav je stav, keď je to pre školu neprímerane zaťažujúce, to však musí preukázať povinný subjekt.

7. Podľa názoru žalobcu žalovaný ani prvostupňový správny orgán nevykonal žiadny test ohľadom najlepšieho záujmu dieťaťa, pričom vzdelávanie v inkluzívnom prostredí je v najlepšom záujme žalobcu. To vyplýva z testu najlepšieho záujmu dieťaťa podľa výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím. Podľa výboru OSN pod pojmom „najlepšie záujmy dieťaťa“ treba chápať situáciu, v ktorej si dieťa plne a účinne uplatňuje všetky ľudské práva pri zabezpečení jeho holistického vývoja. Každé určenie najlepších záujmov dieťaťa so zdravotným postihnutím musí zohľadňovať jeho vlastné názory a osobnú identitu, zachovanie rodinného prostredia, starostlivosť o jeho ochranu, bezpečnosť, akúkoľvek zraniteľnosť a právo na zdravie a vzdelanie.

8. Žalobca prejavil záujem žiadať o asistenta učiteľa, čo v súkromnej škole, ktorú v tom čase navštevoval, nebolo možné. Preto bolo v najlepšom záujme žalobcu, aby bol prijatý na spádovú základnú školu, ktorá je súčasťou verejnej siete a je v lepšej pozícii zaistiť primerané úpravy. Ešte pred podaním žiadosti o prijatie žiaka na školu rodičia žalobcu vyjadrili záujem žiadať o asistenta učiteľa, čo je moment, kedy vznikla škole povinnosť. Posledným dňom lehoty na podanie žiadosti o asistenta u žalobcu bol deň 31.05.2023, pričom rozhodnutie o neprijatí na základnú školu bolo vydané dňa 24.05.2023, čím bolo žalobcovi znemožnené podať žiadosť o asistenta učiteľa a takto bol vážnym spôsobom skomplikovaný vzdelávací proces žalobcu prostredníctvom prideleného asistenta učiteľa v školskom roku 2023/2024. Tieto skutočnosti žalovaný vôbec nevzal do úvahy.

9. Žalobca poukázal na to, že žalovaný sa obmedzil na citáciu § 20 zákona č. 245/2008 Z. z. a uviedol, že žalobca nemá nárok na prijatie do školy, nevzal však do úvahy § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. Žalovaný sa tiež nevysporiadal so skutočnosťami uvedenými v odvolaní o tom, že komunikácia rodičov so spádovou základnou školou prebiehala už od začiatku apríla 2023 a riaditeľka školy sa nikdy nevyjadrila, že nemá dostatok miest a zároveň v komunikácii s rodičmi opakovane potvrdila, že v škole sú aj iní žiaci s Aspergerovým syndrómom úspešne a plnohodnotne začlenení vo vzdelávacom procese. Rodičia žalobcu preto nepredpokladali, že nebude prijatý. Z toho dôvodu je žalobca presvedčený, že bol nedostatočne zistený skutkový stav a záver, ku ktorému dospel žalovaný, nemá oporu v administratívnom spise. Žalobca trvá na tom, že základná škola svojím konaním vzbudzovala nádeje a očakávania, v dôsledku čoho jeho rodičia v čase komunikácie so školou nehľadali inú základnú školu, na ktorú by mohol žalobca prestúpiť. Škola tak žalobcu a jeho rodinu svojím konaním dostala do veľmi náročnej životnej situácie, ktorá bola neočakávaná a viedla k pocitom úzkosti, strachu a stresu. Od 06.09.2023 bol maloletý žalobca v adaptačnom procese v ZŠ Plavecký Štvrtok. Ide o verejnú školu, ktorá je vzdialená od miesta bydliska žalobcu približne 50 minút cesty autom. Týmto vznikajú enormné náklady na cestovanie, záťaž pre rodinu a žalobcu v súvislosti so stresom z cestovania a zároveň nemožnosť rozvíjania vzťahov v komunite, kde žije. K dátumu podania žaloby matka maloletého žalobcu kontaktovala najmenej 20 škôl a ZŠ Plavecký Štvrtok bola jediná možnosť po tom, čo jeho spádová škola odmietla žalobcu prijať. Žalobca poukázal na rozhodnutie ESLP vo veci G. L. v. Taliansko (č. 59751, rozsudok zo dňa 10.09.2020). Tento prípad sa týkal dieťaťa s poruchou autistického spektra, ktorému nebolo umožnené získať v škole špecializovaného asistenta, ktorý mal zlepšovať integráciu a socializáciu dieťaťa, rodičia mu preto financovali súkromnú odbornú pomoc. ESLP v tomto prípade rozhodol, že došlo k porušeniu čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 2 Protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Vyjadrenie žalovaného

10. Žalovaný v písomnom vyjadrení k žalobe navrhol podanú žalobu zamietnuť. Poukázal na to, že žalobca zamĺčal určité skutkové okolnosti daného prípadu. Žalovaný poukázal na to, že zmluvnou stranou Dohovoru, ako aj Dodatkového protokolu je Slovenská republika a nie žalovaný. Dohovor ani Dodatkový protokol neukladajú žalovanému povinnosť prijať žalobcu ako žiaka na školu. Slovenská republika, ako zmluvná strana, má zabezpečiť podmienky pre účasť žiakov so špeciálnymi potrebami na vyučovaní a ich začlenenie do kolektívov a vyučovacieho procesu. Príslušná vnútroštátna školská legislatíva upravuje pravidlá prijímania žiakov do jednotlivých škôl, a práve týmito pravidlami sú školy pri svojej činnosti viazané. Zákon č. 245/2008 Z. z. upravuje vo všeobecnosti dve rozhodnutia o prijatí. Prvým je prijatie na základnú školskú dochádzku – základné vzdelávanie podľa § 60 ods. 2 v spojení s § 20 zákona č. 245/2008 Z. z. Druhým je rozhodnutie o prijatí prestupom podľa § 31 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. Rozhodnutie podľa § 31 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. nie je rozhodnutím o prijatí, ale je osobitným rozhodnutím o prijatí prestupom. Nejde o rozhodnutie o prijatí na školskú dochádzku v takom zmysle, ako je to v prípade rozhodnutia podľa § 60 ods. 1 a ods. 2 v spojení s § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z., pretože si už plní školskú dochádzku v inom vzdelávacom zariadení. Keďže prebiehalo správne konanie podľa § 31 zákona č. 245/2008 Z. z., škola nemohla posudzovať žiadosť žalobcu o prijatie podľa § 60 v spojení s § 20 zákona č. 245/2008 Z. z. V danej veci nemohol byť aplikovaný § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z., rozhodujúcim pre posúdenie podanej žiadosti bolo ustanovenie § 31 zákona č. 245/2008 Z. z. Riaditeľ školy nie je povinný vyhovieť podanej žiadosti, a preto žalobcovi nevznikol právny nárok na prijatie do spádovej základnej školy. V tejto súvislosti poukázal na stanovisko Ministerstva školstva Slovenskej republiky zo dňa 03.07.2023. Rozhodnutie o prijatí žalobcu do spádovej školy záviselo výlučne na zvážení riaditeľky školy, či žiadosti žalobcu o prijatie prestupom vyhovie alebo nie. Žalobca bol v minulosti prijatý na spádovú školu, no jeho rodičia si vybrali iné vzdelávacie zariadenie. V čase prijímania žalobcu na plnenie povinnej školskej dochádzky bola rešpektovaná voľba rodičov na vzdelávanie v inej ako spádovej škole a momentálne je komunita žalobcu v Základnej škole Plavecký Štvrtok. Žalovaný poukázal na to, že § 6 ods. 3 písm. d/ zákona č. 596/2003 Z. z. nezaložilo oprávnenie žalobcu na jeho prijatie na spádovú školu.

11. Žalovaný poukázal na to, že prvým dôvodom neprijatia žalobcu do spádovej školy bol nedostatok miesta, pričom žalobca tento dôvod v podanej žalobe nenapadol. Pre nedostatok miesta v triedach 3. ročníka nebolo možné žalobcu prijať prestupom, pričom školu navštevuje viac ako 1000 žiakov. K nemožnosti uskutočnenia primeraných úprav vo vzťahu k žalobcovým špeciálnymi potrebami žalovaný uviedol, že u žalobcu ide o poruchy, ktoré značne sťažujú dieťaťu schopnosť učenia a účasti na vyučovacom procese. Na vzdelávanie žalobcu by bolo potrebné vykonať primerané úpravy, ktorých si je žalovaný vedomý. Tieto primerané úpravy sú však v podmienkach žalovaného neprimerané a neúmerne alebo nadmerne by ho zaťažili. Spádová základná škola nebola schopná zabezpečiť ďalšieho asistenta učiteľa pre žiakov so špeciálnymi potrebami. Škola najíma asistentov učiteľa pre žiakov so špeciálnymi potrebami, avšak na tento účel školám prideluje finančné prostriedky Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR a vzhľadom na pridelené finančné prostriedky má aktuálne škola len 1,5 asistenta, ktorí sa už venujú konkrétnym žiakom. Z kapacitných a finančných dôvodov nebolo možné pridať žalobcovi asistenta, ktorý by sa mu v škole venoval a ktorého potrebuje. Podľa listu označeného ako Odporúčania asistenta učiteľa na školský rok 2023/2024 zo dňa 05.05.2023 je pre žalobcu odporúčaný asistent učiteľa na 100 % úväzok, ktorého z finančných dôvodov nebolo možné zabezpečiť.

12. Žalovaný poukázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia a zdôraznil, že žalovaný žiadosť žalobcu o jeho prijatie prestupom vec posudzoval seriózne a komplexne pričom sa pri svojom rozhodovaní opieral a zvažoval najlepší záujem dieťaťa. Vzhľadom na diagnostikované poruchy dieťaťa je jeho účasť na vzdelávacom procese značne sťažená. Škola nebola schopná zabezpečiť vhodné podmienky pre žalobcu. S uvedenými poruchami je potrebné zabezpečiť pre žiaka individuálny prístup, ktorý je náročný na čas. Učiteľ v bežnej triede nemôže sám zabezpečiť efektívne riadny vyučovací proces pre žiakov v triede a súčasne aj pre žiaka so špeciálnymi potrebami. Najlepší záujem dieťaťa je preto daný inkluzívnym vzdelávaním v primeranom prostredí. Žalovaný poukázal aj na adaptačný proces a písomné vyjadrenie špeciálnej pedagogičky E. G. A., PhD. Jej záver bol: „Z pozorovaného správania mi jednoznačne vyplýva, že žiak bez podporných opatrení nie je schopný zvládať nároky a požiadavky vyučovacieho procesu na bežnej základnej škole v štandardných podmienkach.“ Žalobca nemá automatický nárok na prijatie do školy, pričom je potrebné zvážiť nielen kapacitu školy, ale aj

zdravotný stav dieťaťa, personálne podmienky vzdelávania a výchovy, možnosti vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, pobyt žiaka, jeho najlepší záujem. Vzdelávanie v škole by bolo pre žalobcu po neúspešnom adaptačnom procese a vo veľkom kolektíve len ďalšou stresujúcou situáciou a bez asistenta nevyhovuje potrebám dieťaťa. Preto nie je v najlepšom záujme dieťaťa prijatie prestupom na školu a jeho vystavenie ďalšiemu stresu.

13. Na záver žalovaný poukázal na to, že rozhodnutie o neprijatí žalobcu bolo vydané 7 dní pred uplynutím zákonnej lehoty a zároveň v lehote stanovenej zákonom na prijatie žiaka na základné vzdelávanie, t. j. do 15. júna. Žalovaný sa nestotožnil s názorom, že došlo ku klamlivej predstave o prijatí žalobcu, keďže o prijatí žiaka sa rozhoduje v písomnom rozhodnutí, pričom až neskôr sa ukázalo, že žalobca má viac porúch, ako len tú, ktorá bola uvedená v prihláške.

IV. Replika žalobcu

14. Žalobca v podanej replike poukázal na to, že žalovaný je viazaný Dohovorom ako subjekt, ktorý rozhoduje o verejných subjektívnych právach dieťaťa so zdravotným postihnutím, pričom toto rozhodovanie sa deje v priestore, pre ktorý je typická jeho vertikálna, nie horizontálna povaha. Z týchto dôvodov argument žalovaného, že Dohovor zaväzuje Slovenskú republiku a nie jeho, nemôže podľa žalobcu obstať, pričom kľúčový je čl. 24 Dohovoru, ktorý sa priamo vzťahuje na jeho prípad. Toto ustanovenie súvisí najmä s § 144 zákona č. 245/2008 Z. z. Z práva na vzdelanie vyplýva podľa názoru žalobcu nárok na zaistenie vzdelávania, pričom v podmienkach Slovenskej republiky je tento nárok realizovaný ako nárok na vzdelávanie v tzv. spádovej základnej škole. Zákon výslovne neupravuje riešenie pre situáciu, ak základná škola, ktorú zákonný zástupca pre svoje dieťa vyberie v rade prvom namiesto spádovej školy, nedokáže vyhovieť potrebám dieťaťa alebo žiaka so zdravotným postihnutím, aby bolo vzdelávanie realizované v jeho najlepšom záujme. Žalobca preto považuje za potrebné postupovať analogicky podľa § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. S ohľadom na právo na vzdelávanie v inkluzívnom prostredí nemôže nastať situácia, že žiak, ktorý potrebuje asistenta učiteľa, si nemá kde plniť svoju povinnú školskú dochádzku. Žalobca je toho názoru, že má nárok, aby bol vzdelávaný vo svojej spádovej škole, pričom rozhodovanie o tomto nároku sa môže odlišovať podľa toho, či ide o rozhodovanie o prijatí, resp. rozhodovanie o prijatí prestupom. Rozdiel spočíva v šírke diskrecie, resp. priestoru pre voľnú úvahu správneho orgánu, ktorý je v prvom prípade extrémne limitovaný, v druhom prípade o niečo širší. Žalobca poukázal na rozhodnutie ESLP vo veci Alajos Kiss proti Maďarsku, č. 38832/06, § 42.

15. Ohľadom argumentu žalovaného, že nenapadol prvý dôvod neprijatia do školy spočívajúci v nedostatku voľného miesta na škole, žalobca poukázal na bod I, druhý odsek a bod IV Žalobné body podanej žaloby. Žalobca ďalej popísal komunikáciu jeho zákonných zástupcov so školou a aktivitu ohľadom žiadosti o asistenta učiteľa. Zákonní zástupcovia žalobcu trvajú na tom, že prišli o možnosť žiadať o asistenta učiteľa na školský rok 2023/2024 z verejných zdrojov, čo výrazne skomplikovalo ich nasledujúce možnosti v hľadaní miesta pre neho, a teda bolo ohrozené žalobcovo právo na vzdelávanie. Výsledkom úsilia zákonných zástupcov žalobcu, ktoré zahŕňalo kontaktovanie množstva ďalších škôl v období medzi júnom 2023 a koncom septembra 2023, je umiestnenie v ZŠ Plavecký Štvrtok, ktorá dokázala žalobcovi asistenta poskytnúť, pretože už v triede bol asistent pre iné dieťa; tá je však neprímerane vzdialená od miesta bydliska, a je v prostredí, kde v danom čase dieťa ani rodina nemali žiadne sociálne väzby. V snahe nájsť pre žalobcu školu, ktorá by bola ochotná a schopná zabezpečiť potrebné podporné opatrenia, konkrétne zabezpečenie asistenta učiteľa, kontaktovali (emailom, telefonicky alebo osobnou návštevou) medzi júnom 2022 a augustom 2023 približne 30 škôl. Žalobca ďalej zdôraznil ďalšie dôvody na jeho prijatie do spádovej školy, pričom jeho aktuálna základná škola v Plaveckom Štvrtku je vzdialená 42 minút autom, čo nemožno považovať za skutočnosť, ktorá je v jeho najlepšom záujme.

16. Žalobca poukázal aj na skutočnosť, že v rámci podporného tímu pracuje na Základnej škole M. R. Štefánika, Ivanka pri Dunaji, 8 asistentov učiteľa v školskom roku 2023/2024. Dalo sa preto predpokladať, že žiadosti žalobcu o asistenta učiteľa, ak by ju základná škola podala, by bolo vyhovené. Žalovaný tak podľa žalobcu nepreukázal, že podporné opatrenia, ktoré by boli potrebné poskytnúť žalobcovi, boli neprímerané alebo nerealizovateľné. Ako dôkaz predložil printscreen webovej stránky Základnej školy M. R. Štefánika z 01.02.2024. Škola mala podľa názoru žalobcu poskytnúť potrebné podporné opatrenie aj v kontexte novej legislatívy, pričom poukázal na § 145b zákona č. 245/2008 Z. z.

17. Žalobca poukázal aj na vyjadrenie špeciálnej pedagogičky G. A., ktoré popisuje jeho správanie pri návšteve školy dňa 15.05.2023. Podľa názoru žalobcu táto správa vyzdvihuje ťažkosti žalobcu, avšak opomína to, že so všetkými osobami, ktoré ho kontaktovali, komunikoval, zapojil sa do viacerých aktivít, ktoré mu boli ponúknuté a zdieľal sa o svojich záujmoch. Zákonní zástupcovia žalobcu ocenili veľmi profesionálny prístup špeciálnej pedagogičky pri kontakte so žalobcom. Žalobca návštevu školy vnímal pozitívne a matke povedal, že by bol rád, keby ho na školu prijali. Túto jednu hodinu v prostredí školy však zákonní zástupcovia žalobcu nepovažujú za adaptačný proces, pričom neboli zo strany školy vyzvaní na ďalšiu návštevu. Zákonní zástupcovia v komunikácii so spádovou školou navrhovali adaptačný proces, po tom, ako bude žalobca prijatý a súhlasili s alternatívou postupnej adaptácie pri nástupe do školy v septembri 2023, ktorú navrhla špeciálna pedagogička v telefonicknej komunikácii s matkou žalobcu. Ako príklad úspešného adaptačného procesu žalobca priložil vyjadrenie z jeho súčasnej školy, ZŠ Plavecký Štvrtok. V tejto škole prebehol niekoľkodňový postupný adaptačný proces, výsledkom ktorého je jeho plnohodnotné začlenenie do vzdelávania v bežnej triede, za podpory asistentky učiteľa, ktorá podporuje aj iné dieťa s PAS v triede. Žalobca školu navštevuje v plnom režime (5 dní v týždni), s občasnou potrebou sociálneho voľna, 2x v týždni navštevuje školský klub a má dva krúžky (výtvarný a turistický). V januári 2024 so školou absolvoval ozdravný pobyt v Ždiari. Takéto začlenenie do nového prostredia je dôkazom toho, že pri vhodnom prístupe dokáže dieťa plnohodnotne fungovať v školskom prostredí a rozvíjať sociálne a komunikačné zručnosti v prirodzenom prostredí rovesníkov. V tejto súvislosti žalobca poukázal na to, že prijatie primeraných úprav by nebolo v jeho prípade nijako nadmerne zaťažujúce ani nemožné.

18. Na záver sa žalobca ohradil voči pochybnostiam žalovaného o tom, či dokáže byť vzdelávaný v bežnej triede základnej školy. Jeho schopnosť vzdelávať sa bola posúdená odbornými pracovníčkami v CPP Brnianska a pravidelný pobyt v škole je z hľadiska jeho zdravého vývinu odporúčaný aj jeho lekárkou B. I. H.. Navyše, žalobca navštevoval Vzdelávaciu skupinu v 1. a 2. ročníku s výbornými výsledkami. Dokázal sa učiť nové učivo, hoci s rôznou mierou záujmu o jednotlivé oblasti poznania. Ako dôkaz boli priložené vysvedčenia zo Vzdelávacej skupiny, a tiež slovné hodnotenie žalobcu, ktoré komplexne posudzuje jeho pokrok aj ťažkosti či výzvy. Žalobca napriek svojim mnohokrát znevýhodneniam je plne schopný obsiahnuť učivo osnov a vo viacerých oblastiach vyniká (napr. výtvarný prejav, záujem o vedu). Jeho podmienky pri overovaní učiva a nadobudnutých zručností a vedomostí upravuje legislatíva, ktorá je odporúčaná v správach CPP Brnianska. Jeho vedomosti je možné testovať a pri poskytnutí potrebných úľav (napríklad písanie písomky mimo triedy, dlhšia časová dotácia, a iné – špecifikované v správach z CPP Brnianska), dosahuje nadpriemerné výsledky. Žalobca rovnako dobré výsledky dosahuje aj v novej škole ZŠ Plavecký Štvrtok, ako dôkaz bol priložený výpis známok za prvý polrok 3.ročníka. Bolo priložené taktiež vyjadrenie terapeutky žalobcu, pani J. K., v ktorej starostlivosti je od septembra 2023, a ktorá sa dlhodobo venuje podpore detí s Aspergerovým syndrómom.

V. Duplika žalovaného

19. Žalovaný v podanej duplike zotrval na svojom vyjadrení k žalobe a poukázal na to, že Dohovor neukladá priamo školám žiadne povinnosti a ani neukladá priamo právne povinnosti fyzickým a právnickým osobám tak, ako je tomu v prípade práva Európskej únie.

20. Žalovaný poukázal na skutočnosť, že vzhľadom na finančné poddimenzovanie školstva, ako aj na nedostatok asistentov učiteľov, je pravdou, že školy na celom Slovensku nevedia zabezpečiť dostatok financií a asistentov učiteľov pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. V tomto prípade ide o objektívne fakty. Žalovaný ďalej poukázal na to, že neexistuje právny nárok vykonávať školskú dochádzku v spádovej škole. Školopovinné dieťa síce má navštevovať svoju spádovú školu, ale toto pravidlo, upravené v zákone č. 245/2008 Z. z., nie je možné aplikovať v každom jednom prípade. Podľa názoru žalovaného, ani v zmysle Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) a ani v zmysle Dohovoru, aj keď dieťa má samozrejme právo na vzdelávanie, nemá bezvýhradné právo na prijatie na akúkoľvek školu. Právo na vzdelávanie a právo na prijatie na školu sú dve odlišné práva a nemožno ich zamieňať. Škola, resp. spádová škola a zriaďovateľ školy (v tomto prípade obec Ivanka pri Dunaji) majú vytvárať podmienky na plnenie povinnej školskej dochádzky v základných školách, ako aj na zabezpečenie výchovy a vzdelávania detí a žiakov so zdravotným znevýhodnením. Vytvorenie takýchto podmienok je však najmä finančne náročné, pričom školy a ich zriaďovatelia disponujú len obmedzenými finančnými prostriedkami. Preto nie je reálne v silách a možnostiach škôl a ich zriaďovateľov na celom

Slovensku vytvoriť okamžite ideálne a požadované podmienky pre deti so zdravotným znevýhodnením. Podľa názoru žalovaného nie je v najlepšom záujme dieťaťa navštevovať školu, kde bohužiaľ neboli vytvorené podmienky na jeho inkluzívne vzdelávanie. Žalovaný tiež uviedol, že rozsudok ESLP vo veci Alajos Kiss proti Maďarsku, c. 38832/06 nie je možné na danú vec aplikovať, keďže išlo o odlišný skutkový stav, nešlo o právo na vzdelávanie, ale o právo voliť vo voľbách.

21. Ohľadom nedostatku kapacity na základnej škole M.R. Štefánika navrhol žalovaný vypočítať svedka B. L. M. M., zamestnankyňu žalovaného na obecnom úrade Ivanka pri Dunaji.

22. Žalovaný poukázal na to, že skutočnosti ohľadom prijatia žalobcu na spádovú školu, ktoré vyplynuli z komunikácie medzi jeho zákonnými zástupcami a školou, sú vzhľadom na predmet sporu bezpredmetné, pretože sa netýkajú nesprávnosti napadnutých administratívnych rozhodnutí. Nespornou skutočnosťou je, že žalobca potrebuje asistenta učiteľa. Podľa žalovaného je však potrebné zobrať na zreteľ aj širšie súvislosti. V čase rozhodovania o prijatí či neprijatí žalobu prestupom mala škola len 1,5 asistenta na 1000 detí (resp. asistentov učiteľov na 1,5 úväzku). V čase podania dupliky (05.03.2024) sa podarilo tento počet zvýšiť na 8 asistentov učiteľov, ktorí však pracujú na 7,5 úväzku, a to cez projekt Národného inštitútu vzdelávania a mládeže. Títo noví asistenti učiteľov však nemajú zmluvu na ďalší školský rok a bez podpory projektu ich nebude možné udržať. Navyše, škola podáva žiadosť o pridelenie asistenta učiteľa. Správny súd pri posudzovaní správnej žaloby vychádza zo stavu v čase rozhodovania správneho orgánu a v danom čase mala škola asistentov učiteľov len na jeden a pol úväzku. Rovnako tak ustanovenie § 145b ods. 6 a ods. 9 zákona č. 245/2008 Z. z. nie je možné aplikovať, keďže nadobudlo účinnosť až dňa 30.05.2023.

23. Na záver žalovaný uviedol, že spádová škola nebola schopná zabezpečiť vhodné podmienky pre žalobcu. S poruchami, ktoré sú u žalobcu, je potrebné zabezpečiť pre žiaka individuálny, osobný prístup, ktorý je náročný na čas. Učiteľ v bežnej triede, ktorá je plná (25 žiakov podľa § 29 ods. 5 písm. d/ zákona č. 245/2008 Z. z.), nemôže sám zabezpečiť efektívne riadny vyučovací proces pre žiakov v triede a ešte súčasne aj pre žiaka so zdravotným znevýhodnením, pokiaľ mu má venovať primeranú pozornosť, osobitný a individuálny prístup a dostatočný čas, ktoré sú nevyhnutné. Pokiaľ by sa mal učiteľ plne a dostatočne venovať žalobcovi, zanedbával by zvyšok triedy. A naopak, ak by sa venoval zvyšku triedy, nemohol by sa dostatočne dôkladne venovať žalobcovi. Najlepší záujem dieťaťa je preto daný inkluzívnym vzdelávaním v primeranom prostredí, ktoré má teraz v ZŠ Plavecký Štvrtok. Teda je naďalej vhodné, aby navštevoval školské zariadenie, ktoré sa buď špecificky venuje deťom s podobnými či rovnakými poruchami, alebo navštevoval školské zariadenia, kde mu bude možné prideliť asistenta učiteľa pre žiakov so zdravotným znevýhodnením. Navyše uvedená škola má s takýmito deťmi skúsenosti a venuje sa im už dlhodobo. Vzdelávanie v spádovej škole by bolo podľa žalovaného pre dieťa po neúspešnom adaptačnom procese a vo veľkom kolektíve len ďalšou stresujúcou situáciou a bez asistenta (resp. s 1,5 asistentom) by nevyhovoval potrebám žalobcu nehovoriac o tom, že s pribúdajúcim vekom sa očakáva od žiakov väčšia samostatnosť pri učení a na samotnom vyučovaní. Preto podľa názoru žalovaného nie je v najlepšom záujme prijatie prestupom dieťaťa na predmetnú školu a jeho vystavenie ďalšiemu stresu.

VI. Verejné vyhlásenie rozhodnutia

24. Správny súd v Bratislave ako súd vecne a miestne príslušný podľa § 10 a § 13 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) rozhodol vo veci bez nariadenia pojednávania rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil dňa 21.02.2025, keďže žalobca neuviedol, že žiada nariadenie pojednávania a žalovaný výslovne uviedol, že nežiada nariadenie pojednávania.

25. Okrem uvedeného správny súd poukazuje aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Varela Assalino proti Portugalsku zo dňa 25.4.2002, č. sťažnosti 64336/01, v zmysle ktorého ESLP nedospel k záveru, že článok 6 Dohovoru vždy zahŕňa právo na verejné pojednávanie bez ohľadu na povahu otázky, ktorá má byť vyriešená; je legitímne, keď vnútroštátne orgány berú do úvahy požiadavky efektivity a hospodárnosti konania [rozsudok Jan-Ake Andersson proti Švédsku zo dňa 29.10.1991, séria A č. 212-B, s. 45, § 27; rozsudok Allan Jacobsson proti Švédsku (č. 2) zo dňa 19.2.1998, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1998-I, s. 168, § 46; rozsudok Schuler-Zraggen proti Švajčiarsku z 24.júna 1993, séria A č. 263, s. 19, § 58]. V konaní, v ktorom sa majú riešiť iba právne otázky, postačuje preskúmanie veci na základe spisovej dokumentácie a pre spor z nich vyplývajúci sa javia byť

výhodnejšie skôr písomné vyjadrenia ako ústne prednesy. V predmetnom konaní sa správny súd (ktorý preskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia, teda jeho právnu stránku) na základe predloženého administratívneho spisu zameral na skúmanie právnej otázky a správnosť aplikácie ustanovení zákona č. 596/2003 Z. z. a zákona č. 245/2008 Z. z., preto aj v tomto konaní možno postupovať podľa záverov ESLP vyjadrených vo vyššie citovaných rozhodnutiach a vo veci rozhodnúť bez nariadenia pojednávania.

26. Žalobca v podanej duplike navrhol vypočítať svoju zamestnankyňu ohľadom nedostatku kapacity na základnej škole. Správny súd nepovažoval za potrebné vykonať navrhnutý dôkaz, keďže skutočnosť potrebná na preskúmanie napadnutého rozhodnutia žalovaného vyplývajú z administratívneho spisu. Správny súd v rámci súdneho prieskumu sám nezisťuje skutkový stav a nevykonáva hodnotenie dôkazov na jeho zistenie. Práve administratívne rozhodnutie má dať účastníkom konania odpoveď na podstatné argumenty, ktoré viedli žalovaného k vydaniu správneho rozhodnutia.

VII. Relevantné právne predpisy

27. Podľa čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

28. Podľa čl. 7 ods. 5 Ústavy medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi.

29. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

30. Podľa čl. 5 ods. 1 Dohovoru zmluvné strany uznávajú, že všetky osoby sú si rovné pred zákonom a podľa zákona a majú nárok na rovnakú ochranu a na rovnaký úžitok zo zákona bez akejkoľvek diskriminácie.

31. Podľa čl. 5 ods. 2 Dohovoru zmluvné strany zakazujú akúkoľvek diskrimináciu na základe zdravotného postihnutia a zaručujú osobám so zdravotným postihnutím rovnakú a účinnú právnu ochranu pred diskrimináciou z akýchkoľvek dôvodov.

32. Podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru v záujme presadenia rovnosti a odstránenia diskriminácie zmluvné strany podniknú všetky príslušné kroky na zabezpečenie poskytovania primeraných úprav.

33. Podľa čl. 2 Dohovoru v tomto dohovore „primerané úpravy“ sú nevyhnutné a adekvátne zmeny a prispôbenie, ktoré nepredstavujú neúmerné alebo nadmerné zaťaženie a ktoré sa robia, ak si to vyžaduje konkrétny prípad, s cieľom zabezpečiť osobám so zdravotným postihnutím využívanie alebo uplatňovanie všetkých ľudských práv a základných slobôd na rovnakom základe s ostatnými.

34. Podľa čl. 7 ods. 1 Dohovoru zmluvné strany prijímú všetky nevyhnutné opatrenia, ktorými zabezpečia deťom so zdravotným postihnutím plné využívanie všetkých ľudských práv a základných slobôd na rovnakom základe s ostatnými deťmi.

35. Podľa čl. 7 ods. 2 Dohovoru prvoradým hľadiskom pri každej činnosti týkajúcej sa detí so zdravotným postihnutím je najlepší záujem dieťaťa.

36. Podľa čl. 24 ods. 1 Dohovoru zmluvné strany uznávajú právo osôb so zdravotným postihnutím na vzdelanie. Na účel uplatňovania tohto práva bez diskriminácie a na základe rovnosti príležitostí zmluvné strany zabezpečia začleňujúci vzdelávací systém na všetkých úrovniach a celoživotné vzdelávanie zamerané na

a) plný rozvoj ľudského potenciálu a pocitu vlastnej dôstojnosti a hodnoty a na posilnenie rešpektovania ľudských práv, základných slobôd a ľudskej rozmanitosti;

- b) rozvoj osobnosti, talentu a tvorivosti osôb so zdravotným postihnutím, ako aj ich duševných a telesných schopností v maximálnej možnej miere;
- c) umožnenie osobám so zdravotným postihnutím účinne sa zapájať do života slobodnej spoločnosti.

37. Podľa § 2 písm. j/ zákona č. 245/2008 Z. z. na účely tohto zákona sa rozumie dieťaťom so zdravotným znevýhodnením alebo žiakom so zdravotným znevýhodnením dieťa so zdravotným postihnutím alebo žiak so zdravotným postihnutím, dieťa choré alebo zdravotne oslabené alebo žiak chorý alebo zdravotne oslabený, dieťa s vývinovými poruchami alebo žiak s vývinovými poruchami, dieťa s poruchou správania alebo žiak s poruchou správania.

38. Podľa § 20 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. žiak plní povinnú školskú dochádzku v základnej škole v školskom obvode, v ktorom má trvalý pobyt (ďalej len „spádová škola“), ak zákonný zástupca pre svoje dieťa nevyberie inú základnú školu. Žiak môže plniť povinnú školskú dochádzku v inej ako spádovej škole, ak ho riaditeľ tejto školy prijme na základné vzdelávanie.

39. Podľa § 29 ods. 5 zákona č. 245/2008 Z. z. najvyšší počet žiakov v triede základnej školy je

- a) 24 žiakov v triede, v ktorej sú žiaci viacerých ročníkov prvého stupňa základnej školy,
- b) 25 žiakov v triede prvého až štvrtého ročníka,
- c) 29 žiakov v triede piateho až deviateho ročníka.

40. Podľa § 29 ods. 16 zákona č. 245/2008 Z. z. ak sú splnené požiadavky podľa osobitného predpisu, najvyšší počet žiakov v triede podľa odseku 5 sa môže zvýšiť o troch žiakov z dôvodu

- a) zmeny trvalého pobytu žiaka počas školského roka,
- b) opakovania ročníka žiakom,
- c) prestupu žiaka z inej školy počas školského roka,
- d) osobitného spôsobu plnenia školskej dochádzky žiaka podľa § 23 písm. a) až e),
- e) preradenia žiaka do vyššieho ročníka bez absolvovania predchádzajúceho ročníka alebo
- f) preradenia žiaka do základnej školy počas školského roka.

41. Podľa § 31 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. v priebehu plnenia povinnej školskej dochádzky v základnej škole môže žiak základnej školy na základe písomnej žiadosti zákonného zástupcu alebo zástupcu zariadenia prestúpiť do inej základnej školy. O prestupe žiaka rozhoduje rozhodnutím o prijatí žiaka prestupom riaditeľ základnej školy, do ktorej sa žiak hlási. Rozhodnutie o prijatí žiaka prestupom nie je rozhodnutím o prijatí žiaka. Na základe žiadosti zákonného zástupcu žiaka alebo žiadosti zástupcu zariadenia a odporúčania lekára so špecializáciou všeobecné lekárstvo alebo odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie môže riaditeľ základnej školy rozhodnúť o prestupe žiaka aj do nižšieho ročníka.

42. Podľa § 60 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. na základné vzdelávanie sa prijíma dieťa, ktoré splnilo podmienky podľa § 19 a o ktorého prijatie na základe zápisu podľa § 20 ods. 2 požiadal zákonný zástupca do spádovej školy alebo inej školy podľa výberu zákonného zástupcu. Na základné vzdelávanie možno výnimočne prijať dieťa, ktoré nedovršilo šiesty rok veku, po vyjadrení príslušného zariadenia poradenstva a prevencie a všeobecného lekára pre deti a dorast. Ak ide o dieťa, ktoré absolvovalo predprimárne vzdelávanie v zahraničí, zákonný zástupca predloží riaditeľovi kmeňovej školy doklad s uvedením názvu a adresy materskej školy, ktorý potvrdzuje, že dieťa navštevovalo príslušnú materskú školu.

43. Podľa § 38 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. na rozhodovanie podľa § 5 ods. 3 okrem pokarhania riaditeľom školy a pochvaly riaditeľom školy, § 5 ods. 4 okrem pokarhania riaditeľom školy, podmieneného vylúčenia a pochvaly riaditeľom školy, § 5 ods. 14, § 6 ods. 4 a 5, § 8 ods. 2 druhej vety, § 9 ods. 5, § 10 ods. 5, 6 a 9, § 14 ods. 4, ods. 6 písm. b), § 16 až 18 a § 37a sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

44. Podľa § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) v odôvodnení rozhodnutia správny orgán uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval, a ako sa vyrovnal s návrhmi a námietkami účastníkov konania a s ich vyjadreniami k podkladom rozhodnutia.

VIII. Posúdenie veci správnym súdom

45. V prvom rade správny súd posudzoval právo súdu preskúmať rozhodnutie riaditeľky školy, resp. rozhodnutie žalovaného. V tomto smere je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu SR č. IV. ÚS 63/2014-14 zo dňa 30.1.2014, v ktorom bolo vyslovené, že rozhodnutie rektora univerzity o prijatie na štúdium je rozhodnutím orgánu verejnej správy, ktoré podlieha prieskumu v rámci súdneho prieskumu. Vzhľadom na to, že o prijatí študentov na vysokú školu rozhoduje rektor univerzity a obdobne o prijatí žiakov na základnú školu rozhoduje riaditeľ školy, správny súd skonštatoval, že vzhľadom na ustálený právny názor ústavného súdu, rozhodnutie riaditeľa o prijatí, resp. neprijatí žiaka do školy je možné podrobiť súdному prieskumu správnym súdom.

46. Pokiaľ ide o otázku týkajúcu sa odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia, tak v tomto smere, správny súd zaujal stanovisko, keď s prihliadnutím na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č.k. I. ÚS 105/06-45 skonštatoval, že konanie pred prvostupňovým, ako aj druhostupňovým správnym orgánom tvorí jeden celok, a teda v preskúvanom prípade treba konštatovať, že napadnuté rozhodnutie prvostupňové aj druhostupňové treba preskúmať ako celok a takto na ne aj nahliadať.

47. Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím bol inkorporovaný do nášho právneho poriadku, a teda je jeho súčasťou s režimom prednostnej aplikácie vo vzťahu k vnútroštátnemu právu (čl. 7 ods. 5 Ústavy). Ukladá záväzky štátom (ako zmluvným stranám dohovoru), a preto vzhľadom na jeho právnu silu a prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky bolo povinnosťou správnych orgánov vykladať jednotlivé ustanovenia zákona č. 245/2008 Z. z. v súlade s týmto Dohovorom, prípadne správne orgány mohli priamo aplikovať pravidlá medzinárodného práva obsiahnuté v Dohovore (z rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Sžo/83/2014 zo dňa 24.09.2015).

48. Aj podľa judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 77/02, podobne III. ÚS 64/2000) „Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Každý má právo, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma.“ Z uvedeného vyplýva, že v prípade žalobcu mal byť aplikovaný Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím ako relevantná právna základňa (z rozhodnutia NS SR sp. zn. 7Sžo/83/2014 zo dňa 24.09.2015).

49. Žalovaný potvrdil prvostupňové rozhodnutie z dôvodu, že sa preukázalo, že nie je možné zabezpečiť v tejto škole podmienky pre žalobcu, vzhľadom na jeho zdravotný stav. Žalobca by sám vo veľkom kolektíve a bez asistenta nemal potrebný úžitok a osôh. Pri prijímaní žiaka do školy je potrebné zväžiť nielen kapacitu školy, ale aj zdravotný stav dieťaťa, personálne podmienky vzdelávania a výchovy a možnosti vzdelávania žiakov so špeciálnymi potrebami.

50. Predovšetkým treba uviesť, že medzi účastníkmi nebolo sporným a bolo aj podložené odbornými správami, že žalobca je dieťaťom so špeciálnymi potrebami. Názor žalovaného, že v prípade, ak v bežnej základnej škole nie je možné zabezpečiť vytvorenie špeciálnych podmienok pre vyhovujúce vzdelávanie žiaka so zdravotným znevýhodnením, je rozhodnutie riaditeľky o neprijatí dieťaťa so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami odôvodnené, nie je možné v danom prípade akceptovať. Predovšetkým z dôvodu, že z celého administratívneho spisu nevyplýva, či sa riaditeľka príslušnej základnej školy, aktívne pokúsila zabezpečiť vytvorenie osobitných podmienok pre žalobcu.

51. Treba preto prisvedčiť žalobcovi, že správne orgány konkrétne vo svojich rozhodnutiach neuviedli, v čom by malo spočívať neúmerné alebo nadmerné zaťaženie pre realizáciu primeraných úprav, keď správne orgány o také opatrenia v dostatočnom rozsahu ani nevynaložili úsilie (čl. 2 Dohovoru). Paradoxne, keď práve v školskom roku 2023/2024, teda v školskom roku, na ktorý podali rodičia žalobcu prihlášku do 3. ročníka prestupom, mala škola 8 asistentov na 7,5 úväzku. Je potrebné zdôrazniť, že odmietnutie primeraných úprav je formou diskriminácie na základe zdravotného postihnutia, ktorá je zakázaná (čl. 2 Dohovoru).

52. Ďalej nie je dostatočne zistený a zhodnotený najlepší záujem žalobcu, ktorý má byť prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní o jeho žiadosti o inkluzívne vzdelávanie v bežnej triede základnej školy (čl. 7 ods. 2 Dohovoru). Za všeobecne známe je možné považovať, že prítomnosť detí s akýmkoľvek postihom v kolektíve zdravých detí je vzájomne obohacujúca pre obe strany. Deti sa naučia empatii a prijímaniu odlišností. Žalobcovi takáto možnosť poskytne nové vzorce správania a umožní kvalitnejší rozvoj svojich schopností.

53. Inkluzívne vzdelávanie je vzdelávací systém, ktorý sa snaží o zapojenie všetkých detí do bežného vzdelávacieho procesu bez ohľadu na ich zdravotné znevýhodnenie. Je založené na princípe, že každé dieťa má právo na vzdelanie a že je dôležité vytvoriť pre neho prostredie, ktoré mu umožní plne rozvinúť svoj potenciál. Deti so zdravotným znevýhodnením sa učia v kolektíve s deťmi bez znevýhodnenia, čo im umožňuje nadväzovať priateľstvá a učiť sa sociálnym zručnostiam. Inkluzívne vzdelávanie môže viesť k lepším akademickým výsledkom u detí so zdravotným znevýhodnením. Úspech v bežnom prostredí môže posilniť sebavedomie týchto detí. Takéto vzdelávanie má prínos aj pre deti bez zdravotného znevýhodnenia, ktoré sa učia akceptovať a rešpektovať odlišnosti. Učia sa komunikovať a spolupracovať s deťmi s rôznymi potrebami. V triede s deťmi so zdravotným znevýhodnením sa deti učia o rôznych spôsoboch života a prekonávania prekážok.

54. Nespornou skutočnosťou je však aj nedostatok zdrojov, keďže školy často nemajú dostatok financií, personálu alebo pomôcok pre inkluzívne vzdelávanie. Ďalšou výzvou je aj dostatočná príprava učiteľov na prácu s deťmi so špeciálnymi potrebami. Spoločnosť však nesmie rezignovať na inkluzívne vzdelávanie, pretože to je dôležitý krok k vytvoreniu spravodlivej a rovnoprávnej spoločnosti, v ktorej má každé dieťa možnosť plne rozvinúť svoj potenciál, prispievať k rozvoju spoločnosti a žiť plnohodnotný život. Tento prístup sa snaží o vytvorenie prostredia, v ktorom sa všetky deti cítia vítané a akceptované. Inkluzívne vzdelávanie pripravuje všetky deti na život v spoločnosti, ktorá je rôznorodá a inkluzívna. Učí ich, že každý človek má hodnotu a prispieva k spoločnosti svojím vlastným spôsobom. Preto je dôležité, aby školy mali dostatok financií, personálu a pomôcok pre inkluzívne vzdelávanie. Učitelia by mali byť pravidelne vzdelávaní v oblasti inkluzívneho vzdelávania a práce s deťmi so špeciálnymi potrebami. Rovnako aj rodičia by mali byť aktívne zapojení do procesu inkluzívneho vzdelávania svojich detí.

55. Zo správy Centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie zo dňa 05.05.2023 vyplýva, že vo výchovno-vzdelávacom procese sa odporúča vzdelávanie žalobcu v triede s asistentom učiteľa na 100 % úväzok. Ďalej je v správe uvedené, že žalobca potrebuje podporu, usmernenie a pomoc na vyučovaní. Z dodatku Centra poradenstva a prevencie č. D 579-22/2023 zo dňa 05.05.2023 vyplýva, že je žalobcovi odporúčané, aby mu bola v školskom roku 2023/2024 umožnená spolupráca s asistentom učiteľa.

56. Z uvedenej správy preto možno dôvodiť, že inkluzívne vzdelávanie žalobcu v základnej škole by za splnenia primeraných úprav bolo v jeho najlepšom záujme. V uvedenej správe je pritom výslovne ako predpoklad vzdelávania žalobcu v základnej škole uvedené len vzdelávanie s asistentom učiteľa. O tom svedčí aj fakt, že žalobca v čase podania žaloby navštevoval Základnú školu v Plaveckom Štvrtku, ktorá je bežnou základnou školou. Tvrdenie žalovaného, že Základná škola v Plaveckom Štvrtku má s takými deťmi skúsenosti a venuje sa im už dlhodobo, neznamená, že ostatné školy majú na inkluzívne vzdelávanie rezignovať, keďže existuje škola, ktorá už má s týmto typom vzdelávania bohaté skúsenosti.

57. Z § 94 ods. 1 písm. b/ bod 2. zákona č. 245/2008 Z. z. vyplýva, že výchova a vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením a žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje aj v ostatných školách podľa tohto zákona v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy.

58. V ďalšom konaní bude potrebné opätovne posúdiť individuálne podmienky a možnosti inkluzívneho vzdelávania žalobcu na predmetnej základnej škole so zabezpečením konkrétnych primeraných úprav nevyhnutných a adekvátnych pre žalobcu tak, aby bol dodržaný Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Prvoradým hľadiskom pre opätovné rozhodnutie správnych orgánov o žiadosti žalobcu o zaistenie jeho vzdelávania v inkluzívnom prostredí bežnej základnej školy pritom bude hľadisko jeho najlepšieho záujmu, ktorý musí byť náležite zistený a následne v rozhodnutí aj odôvodnený. Správny súd poukazuje aj na § 135 SSP, podľa ktorého na rozhodnutie správneho súdu

je rozhodujúci stav v čase vydania rozhodnutia orgánu verejnej správy, a teda na prejednávanej vec mohol byť aplikovaný aj § 145b ods. 6 a ods. 9 zákona č. 245/2008 Z. z., ktoré nadobudli účinnosť dňa 30.05.2023, pričom druhostupňové administratívne rozhodnutie bolo vydané dňa 18.07.2023 a prvostupňové, ako aj druhostupňové administratívne rozhodnutia tvoria spolu jeden celok.

59. K námietke žalovaného, že žalobca nenapadol prvý dôvod neprijatia, a to nedostatok miest, správny súd uvádza, že žalobca tento dôvod neprijatia namieta v žalobe, konkrétne na strane 2 žaloby, keď uviedol, že prvostupňové rozhodnutie bolo len stroho odôvodnené – nedostatok miest. Ďalej popísal, že jeho rodičom bolo ústne oznámené, že škola disponuje voľnými miestami s takýmto typom žiakov. Potom tiež uviedol, že riaditeľka tejto základnej školy sa nikdy nevyjadрила, že nemá dostatok miest – to je na č.l. 5 súdneho spisu.

60. K uvedenej námietke správny súd poukazuje aj na rozhodnutie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NSS SR“) sp.zn. 7Svk/3/2024 zo dňa 29.01.2025, z ktorého vyplýva: „...aby mohli byť uchádzači o prijatie do 1. ročníka základnej školy konkrétnej spádovej školy prijatí, musia splniť zákonné podmienky prijatia podľa § 60 zákona č. 245/2008 Z. z. (podmienky na začatie plnenia povinnej školskej dochádzky podľa § 19 a žiadosť zákonného zástupcu o prijatie na základe zápisu podľa § 20 ods. 2) a zároveň podmienku stanovenú v § 20 ods. 6 zákona č. 245/2008 Z. z. (majú miesto trvalého pobytu v školskom obvode spádovej školy). V prípade, že je takýchto uchádzačov (teda tých, ktorí všetky zákonné podmienky splnili) viac, ako sú kapacitné možnosti spádovej školy, zákon nestanovuje kritériá na výber žiakov z tejto skupiny. Školský zákon v § 20 ods. 6 posledná veta výslovne počítá so situáciou, kedy kapacitné možnosti spádovej školy nepostačujú pre uspokojenie záujmu všetkých detí, ktoré zákonné podmienky splnili. Odkaz 24) v tomto ustanovení na § 8 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. však nezakotvuje pre zriaďovateľa ani spádovú školu žiadnu povinnosť týkajúcu sa neuspokojeného uchádzača, len že povinnú školskú dochádzku môže plniť aj v základnej škole mimo školského obvodu, v ktorom má trvalé bydlisko. V tomto prípade nastupuje správna úvaha správneho orgánu, ktoré dieťa zo všetkých, ktoré splnili zákonné podmienky, bude prijaté a ktoré nie. V zmysle § 27 ods. 2 SSP v takom prípade správny súd preskúmava iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk úvahy ustanovených zákonom.“

61. Zákon č. 245/2008 Z. z. ani zákon č. 596/2003 Z. z. v zmysle citovanej judikatúry najvyšších súdnych autorít nezakotvuje žiadnu povinnosť pre spádovú školu týkajúcu sa detí v jej obvode, ak bola naplnená kapacita školy. Taktiež nezakotvuje ani právny nárok na prijatie do spádovej školy. Rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa však nie je podľa správneho súdu dostatočne odôvodnené a toto pochybenie správneho orgánu prvého stupňa nenapravil ani druhostupňový správny orgán, keď neuviedol dôvody týkajúce sa nedostatku kapacity danej školy. Z obsahu administratívneho spisu, konkrétne z postúpenia odvolania zriaďovateľovi zo dňa 27.06.2023 vyplýva, že začiatkom apríla 2023 ešte škola disponovala voľným miestom, konkrétne v triede 2.E, avšak počas školského roka bolo toto miesto obsadené iným žiakom s vývinovými poruchami učenia, pričom prvostupňové rozhodnutie bolo vydané koncom mája 2023. Aj z podanej žaloby vyplýva tá istá skutočnosť, že rodičia žalobcu boli ešte pred podaním žiadosti o prijatie žiaka oboznámení s tým, že táto základná škola disponuje voľnými miestami. Z napadnutých administratívnych rozhodnutí nie je zrejmé, aká bola v danom období zriaďovateľom určená maximálna kapacita školy a kedy bola táto kapacita pre 3. ročník naplnená, keďže z podanej žaloby, ako aj z administratívneho spisu vyplýva, že ešte začiatkom apríla 2023 škola voľným miestom disponovala.

62. Na základe vyššie uvedeného správny súd z dôvodu nezrozumiteľnosti napadnutého rozhodnutia zrušil prvostupňové, ako aj druhostupňové rozhodnutie podľa § 191 ods. 1 písm. d/ SSP a vec vrátil orgánu prvého stupňa na ďalšie konanie, v ktorom tento rešpektujúc právny názor tohto súdu vo veci opätovne rozhodne a rozhodnutie náležite odôvodní. Úlohou správneho orgánu bude opätovne posúdiť žiadosť žalobcu o prijatie do školy s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa a rovnako odôvodniť aj kritérium kapacity školy.

63. Podľa § 191 ods. 6 SSP právnym názorom, ktorý vyslovil správny súd v zrušujúcom rozsudku, je orgán verejnej správy v ďalšom konaní viazaný. Ak orgán verejnej správy v ďalšom konaní nepostupoval v súlade s právnym názorom správneho súdu a správny súd opätovne zrušil rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy z tých istých dôvodov, môže správny súd i bez návrhu v zrušujúcom rozsudku uložiť orgánu verejnej správy pokutu.

64. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 167 SSP a úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania v plnom rozsahu voči neúspešnému žalovanému. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

65. Toto rozhodnutie senát Správneho súdu v Bratislave prijal pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať kasačnú sťažnosť v lehote jedného mesiaca od jeho doručenia, na Správny súd v Bratislave. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

V kasačnej sťažnosti sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 57 SSP) uviesť označenie napadnutého rozhodnutia, údaj, kedy bolo napadnuté rozhodnutie doručené sťažovateľovi, opísanie rozhodujúcich skutočností, aby bolo zrejmé, v akom rozsahu a z akých dôvodov podľa § 440 SSP sa podáva (sťažnostné body) a návrh výroku rozhodnutia (sťažnostný návrh). Sťažnostné body možno meniť len do uplynutia lehoty na podanie kasačnej sťažnosti.

V konaní o kasačnej sťažnosti musí byť sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ v zmysle § 449 ods. 1 SSP zastúpený advokátom. Kasačná sťažnosť a iné podania sťažovateľa alebo opomenutého sťažovateľa musia byť spísané advokátom. Povinné zastúpenie advokátom v kasačnom konaní sa nevyžaduje, ak má sťažovateľ alebo opomenutý sťažovateľ, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na kasačnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (písm. a/); ide o konania o správnej žalobe podľa § 6 ods. 2 písm. c/ a d/ (písm. b/); je žalovaným Centrum právnej pomoci (písm. c/).